

1 וְכִי (וּמֵאֲחֵר) שְׂרָפִי שִׁסֵּיר אֶת הַמִּשְׁנָה לֹא שֶׁנֶּאֱמַר לַמִּשְׁנָה זֶה בִּסְתָם
2 וְלֹא רָצָה לְהַכְרִיעַ כְּמוֹתָהּ, אִם כֵּן רָפִי הָיִיתָ תַלְמִידוֹ שֶׁשָּׁנָה אֶת
3 הַבְרִייתוֹת מִיָּד לֹא לְהַכְרִיעַ כְּמוֹתָהּ. לְפִיכָךְ אֵין לְהוֹכִיחַ שֶׁהִלְכָה
4 כְּמוֹתָהּ מִכָּךְ שֶׁסֵּתְמָה בְּבִרְיִיתָא.
5 רַבִּי נַחוּם מִקְשָׁה מִסְתָּם מִשְׁנָה שֶׁאֵין הִלְכָה כְּמוֹתָהּ: אִמֵּר לִיה רַבִּי
6 נַחוּם, וְהָאֵתָּן בְּמִסְכַּת כְּלִים (פ"ג מ"ח), מִכָּרֶךְ שֶׁל פֶּשֶׁתָּן – שִׁמְסֻרִים
7 בּו פֶּשֶׁתָּן, שְׁנִיפִילוּ שִׁנְיִו וְנִשְׁתַּיִּירוּ בּו שְׁתֵּים בִּלְבָד, מִטְּמָאוֹת – הַמִּסְרָק
8 נֶחֱשֵׁב לְכָלִי וּמִקְבַּל טוֹמְאָת כְּלִים, לְפִי שְׁעִדִּין רָאוּי לְסִרְק פֶּשֶׁתָּן
9 בִּשְׁתֵּי שִׁנְיִו הַנּוֹתְרוֹת. וְאִם נּוֹתֵר בּו רַק שֵׁן אֶחָת, מְהוּרָה – אֵינוֹ
10 מִקְבַּל טוֹמְאָה לְפִי שֶׁשׁוּב אֵינוֹ רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ. וְכֹלָן (כֹּל הַשִּׁנְיִים)
11 שְׁנִיפִילוּ אֶחָת אֶחָת מִהַמִּסְרָק בְּפָנֵי עֲצָמִן מִטְּמָאוֹת, לְפִי שְׁרָאוּיוֹת
12 לְתַשְׁמִישׁ. וּמִסְרָק שֶׁל צֶמֶר – שִׁמְסֻרִים בּו צֶמֶר, שְׁנִיפִילוּ שִׁנְיִו אֶחָת
13 מִכְּנִיתִים – שֶׁמִּתּוֹךְ כָּל שֶׁלֶשׁ שִׁנְיִים סְמוּכוֹת נִיטְלָה הָאֲמֻצְעִית,
14 מְהוּרָה, לְפִי שֶׁכֶּבֶר אֵינוֹ רָאוּי לְתַשְׁמִישׁ. אֲבָל אִם נִשְׁתַּיִּירוּ בּו שְׁלֹשׁ
15 שִׁנְיִים רְצוּפוֹת בְּמָקוֹם אֶחָד, מִטְּמָא, מִשּׁוּם שְׁדִי בִשְׁלֹשׁ שִׁנְיִים כְּדִי
16 לְסִרְק צֶמֶר. וְאִם הָיְתָה הַשֵּׁן הַחִיצוֹנָה אֶחָת מִהֵן (וּמִשְׁלֹשׁ אֲלוֹהִי)
17 הַמִּסְרָק מְהוּרָה, לְפִי שֶׁהִיא רַחְבָּהּ וְאֵינָה רָאוּיָה לְסִירוֹק. וְאִם נִיפְלוּ
18 שְׁתֵּים וְעֶשְׂרֵן לְמִלְכָּם (לְמַלְקָהִים) מִטְּמָאוֹת. וְכֵן אִם נִיטְלָה שֵׁן אֶחָת,
19 וְהִתְקִינָה לְנֶכֶד בָּה אֶת הַנֶּר, אִו שֶׁהִתְקִינָה לְמִיתוֹת (וּלְמִתִּיחוֹת)
20 הַבְּגָד, מִטְּמָאָה.
21 מִסִּיק רַבִּי נַחוּם אֶת קוּשִׁייתוֹ: וְהִרִי קִיפָא לֹה, דְּאֵין הִלְכָה בְּאוֹתָהּ
22 מִשְׁנָה אֲפִילוּ שֶׁהִיא שְׁנוּיָה בִּסְתָם. מִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא: אִמֵּר לִיה רַבִּי
23 אַבְהוֹ, בְּר מִינָה דְּהָיִיא – מִשְׁנָה זֶה הִיא מִחוּץ לְכָלִל הָאֲמוּר, דְּהִרִי
24 רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישִׁי לְקִישׁ דְּאִמְרֵי תְרִוּיָהּ, זֶה אֵינָה מִשְׁנָה מְדוּקְדָּקָה, וְעַל
25 כֵּן אֵין הִלְכָה כְּמוֹתָהּ. מִפְּרִשְׁתָּהּ הַגְּמָרָא: מֵאִי מִטְּמָא, אִמֵּר רַב הוּנָה
26 בְּר מִנּוּחַ מִשְׁמִיָּה דְּרַב אִידִי בְּרִיה דְּרַב אִיקָא, מִשּׁוּם דְּקִשְׁיָא סְתִירָה
27 מִרְשִׁיפָא לְסִיפָא שֶׁל מִשְׁנָה זֶה. דְּהִרִי קִתְּנִי בְּרִישָׁא, מִסְרָק שֶׁל צֶמֶר
28 שְׁנִיפִילוּ מִבֵּין שֶׁלֶשׁ שִׁנְיִו הַסְמוּכוֹת אֶחָת הָאֲמֻצְעִית מִכְּנִיתִים, מְהוּרָה,
29 הָא נִשְׁתַּיִּירוּ בּו שְׁתֵּים הַסְמוּכוֹת זֶה לְזֶה בְּמָקוֹם אֶחָד, מִטְּמָא. וְהִרִי תְנִי
30 בְּסִיפָא, שֶׁאִם נִשְׁתַּיִּירוּ בּו שְׁלֹשׁ שִׁנְיִים בְּמָקוֹם אֶחָד מִטְּמָא, וּמִשְׁמַע
31 שְׁדוּקָא שְׁלֹשׁ אֵין – מִקְבַּל טוֹמְאָה, אֲבָל אִם יֵשׁ בּו רַק שְׁתֵּים לֹא
32 מִקְבַּל טוֹמְאָה. וְאִם כֵּן וְדֹאֵי נִמְסְרָה מִשְׁנָה זֶה שֶׁלֹּא בְּדֻקְדוֹק, וְאֵין
33 לְסוּמוֹךְ עֲלֶיהָ.
34 דוּחָה הַגְּמָרָא מִפְּרִשְׁתָּהּ וְיֵאֵר קוּשִׁיָּא הִיא זֶה, הִלָּא יֵשׁ בְּמִסְרָק שְׁתֵּי שְׁוֹרוֹת
35 שִׁנְיִים זֶה לְפָנִים מִזֶּה, וְעִיקָר הַסִּירוֹק נֶעֱשֶׂה עַל יְדֵי הַחִיצוֹנִית, וְאֵילוֹ
36 הַפְּנִימִית הִיא רַק כְּדִי לְאַחוֹז אֶת הַצֶּמֶר שֶׁלֹּא יִשְׁמַט בִּשְׁעַת הַסִּירוֹק.
37 וְאִם כֵּן דְּלִמָּא הָא שִׁשְׁנִי שֶׁאִם נִשְׁתַּיִּירוּ שְׁתֵּי שִׁנְיִים הַמִּסְרָק טִמָּא
38 הוּא בְּגִוּוּיָּתָא – בְּשׁוּרָה הַפְּנִימִית, שֶׁכֵּן דִּי בִּשְׁתֵּי שִׁנְיִים כְּדִי לְתַפּוֹס
39 אֶת הַצֶּמֶר, וְעִדִּין רָאוּי הַמִּסְרָק לְתַשְׁמִישׁוֹ. וְאֵילוֹ הָא שִׁשְׁנִי
40 שְׁדוּקָא בִּשְׁלֹשׁ שִׁנְיִים הוּא טִמָּא, הוּא בְּגִוּוּיָּתָא – בְּשׁוּרָה
41 הַחִיצוֹנִית שֶׁבָּה נֶעֱשֶׂה עִיקָר הַסִּירוֹק, וְשְׁתֵּי שִׁנְיִים בִּלְבָד אֵינֶן
42 רָאוּיוֹת לְסִירוֹק.
43 הַגְּמָרָא מִפְּרִשְׁתָּהּ אֶת הַסְתִּירָה בְּמִשְׁנָה בְּאוֹפֵן אַחֵר: אִלָּא מִהָבָא
44 מוֹכַח שֶׁזֶה אֵינָה מִשְׁנָה מְדוּקְדָּקָה, דְּהִרִי קִתְּנִי בְּרִישָׁא, וְכֹלָן (כֹּל
45 הַשִּׁנְיִים) שְׁנִיפִילוּ אֶחָת אֶחָת בְּפָנֵי עֲצָמִן מִטְּמָאוֹת, וּמִשְׁמַע שֶׁכָּל שֵׁן
46 טִמָּא אֵף עַל גַּב דְּלֹא הִתְקִינָה עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה. אִךְ אִימָא סִיפָא, אִם
47 נִיטְלָה שֵׁן אֶחָת וְהִתְקִינָה לְנֶר אִו לְמִיתוֹת הַבְּגָד מִטְּמָאָה. וּמִשְׁמַע
48 שְׁדוּקָא בִּשְׁתֵּיתֵינוּ עַל יְדֵי מַעֲשֶׂה אֵין – הִיא מִקְבֶּלֶת טוֹמְאָה, אִךְ
49 אִם לֹא הִתְקִינָה לֹא מִקְבֶּלֶת טוֹמְאָה. וּמֵאֲחֵר שְׁדִבְרֵי הַמִּשְׁנָה
50 סוֹתֵרִים אֲלוֹ אֶת אֲלוֹ, בְּהִכְרַח שֶׁנִּשְׁנְתָה שֶׁלֹּא בְּדֻקְדוֹק, וְעַל כֵּן אֵין
51 הִלְכָה כְּמוֹתָהּ.
52 דוּחָה הַגְּמָרָא: אִמֵּר אֲבִי, וְיֵאֵר קוּשִׁיָּא הִיא זֶה, דְּלִמָּא הָא שִׁשְׁנִי
53 בְּרִישָׁא שֶׁהֵשֵׁן מִקְבֶּלֶת טוֹמְאָה גַּם לֹלֵא תִיקוֹן, הוּא בְּאוֹפֵן שֶׁהֵשֵׁן
54 בְּקִתְּנִיָּו (עַם הַקֵּת שֶׁלֹּה), שֶׁמֵּאֲחֵר שִׁישׁ לֵה בֵּית יֵד הִרִי הִיא
55 רָאוּיָה לְשִׁמּוּשׁ כְּמוֹת שֶׁהִיא, וְאֵינָה צְרִיכָה תִיקוֹן. אֲבָל הָא שִׁשְׁנִי
56 בְּסִיפָא שֶׁהִיא צְרִיכָה תִיקוֹן, הוּא בְּאוֹפֵן שֶׁהִיא בְּלֹא קִתְּנִיָּו (וּלֹלֵא
57 קֵתָהּ), וְאֵינָה רָאוּיָה לְתַשְׁמִישׁ, וְעַל כֵּן אֵינָה מִקְבֶּלֶת טוֹמְאָה עַד
58 שִׁתְקִינָהּ לְמַלְאכְתָּהּ. הַגְּמָרָא מְבִיאָה תִירוֹץ נוֹסֵף עַל סְתִירָה זֶה:
59 אִמֵּר רַב פֶּפְא, וְיֵאֵר קוּשִׁיָּא הִיא זֶה, וְלִמָּא הָא שִׁשְׁנִי בְּסִיפָא

60 שֶׁאֵינָה מִקְבֶּלֶת טוֹמְאָה בְּלֹא תִיקוֹן, הוּא בְּשֵׁן מִינְיָתָא (קִטְנָה)
61 שֶׁאֵינָה רָאוּיָה לְתַשְׁמִישׁ לֹלֵא בֵּית יֵד, וְהָא שִׁשְׁנִי בְּרִישָׁא
62 שֶׁמִּקְבֶּלֶת טוֹמְאָה גַּם לֹלֵא תִיקוֹן הוּא בְּשֵׁן אִלְיָתָא (עֲבָה)
63 שֶׁרָאוּיָה לְשִׁמּוּשׁ אִף בְּלֹא בֵּית יֵד. אִם כֵּן מֵאֲחֵר שֶׁאֵין סְתִירָה
64 בְּדִבְרֵי הַמִּשְׁנָה, מְדוּעַ אֵינָה מִשְׁנָה וְאֵין הִלְכָה כְּמוֹתָהּ.
65 מִסִּיקָה הַגְּמָרָא: אִלָּא מֵה שֶׁאֲמָרוּ רַבִּי יוֹחָנָן וְרִישִׁי לְקִישׁ שֶׁאֵינָה
66 מִשְׁנָה, כּוּוֹנְתָם שֶׁאֵינָה סֵתָם מִשְׁנָה, מִשּׁוּם דְּקִשְׁיָא בְּה דְּיוֹקְנִי
67 (וּמִדְּקֻדְקִים) 'זו דְּבָרִי רַבִּי שְׁמַעוֹן', אֲבָל חֲכָמִים חוֹלְקִים עֲלָיו.
68 וּמֵאֲחֵר שֶׁאֵינָה סֵתָם מִשְׁנָה אֵין הִלְכָה כְּמוֹתָהּ.
69 הַגְּמָרָא חוֹזֶרֶת לְדִבְרֵי מִשְׁנָתָהּ בְּדִין הַמִּתְנָה: שְׁלֹחַ רַבִּי הִיִּיא בְּר אֲבִי,
70 מִיִּרְסִין תּוֹךְ שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים מִמִּיתָה הַבֶּעַל, וְכֵן רָאִיתִי שְׁעוֹשִׂים
71 חֲכָמִים מַעֲשֶׂה, שֶׁאֵין הָאִשָּׁה צְרִיכָה לְהַמְתִּין מִלְּהִתְאַרֵס שְׁלֹשָׁה
72 חֲדָשִׁים מְלָאִים, אֲלָא דִי לֵה בְּחוּדֵשׁ אֶחָד מְלָא וְרוּב שֶׁל שְׁנֵי
73 חֲדָשִׁים נוֹסְפִים. וְכֵן הָיָה רַבִּי אֶלְעָזָר מְלַמְּדֵנוּ מִשּׁוּם רַבִּי חִנְיָה הַנִּדּוּל,
74 שְׁדִי לֵה לְהַמְתִּין וְרוּבָא שֶׁל חוּדֵשׁ הָרָאשׁוֹן, וְרוּבָא שֶׁל חוּדֵשׁ הַשְּׁלִישִׁי,
75 וְחוּדֵשׁ הָאֲמֻצְעִי שְׁלֵם.
76 הַגְּמָרָא מְבִיאָה שִׁיטָה נוֹסֶפֶת בְּדִין זֶה: אִמֵּיר שְׂרָא (הַתִּיר) לִיִּאֲרֵם
77 בְּיוֹם הַתְּשָׁעִים מִמִּיתָה הַבֶּעַל. אִמֵּר לִיה רַב אִשִּׁי לִאֲמִירָה, וְהָא רַב
78 וְשִׁמְוָאֵל דְּאִמְרֵי תְרִוּיָהּ שֶׁצְרִיכָה לְהַמְתִּין שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים, חוּץ מִיּוֹם
79 שְׁמֵת בּו, וְחוּץ מִיּוֹם שְׁנֵתְאָרְסָה בּו, וְלֹא תִתְאַרֵס בְּיוֹם הַתְּשָׁעִים
80 עֲצֻמָּה. הַשִּׁיבֵי אֲמִירָה: הָהוּא מִימְרָא שֶׁל רַב וְשִׁמְוָאֵל, לְעִנְיַן הַמִּתְנָת
81 מִיִּנְקָת אִתְּמָר. דְּרַב וְשִׁמְוָאֵל דְּאִמְרֵי תְרִוּיָהּ, מֵה שִׁשְׁנִי שֶׁהִמְנִיקָתָהּ
82 צְרִיכָה לְהַמְתִּין מִלְּהִתְאַרֵס עַד עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה חוּדָשׁ, זִמְנָה זֶה הוּא
83 חוּץ מִיּוֹם שְׁנוּלָד בּו הַתִּינוּק, וְחוּץ מִיּוֹם שְׁנֵתְאָרְסָה בּו. אֲבָל בְּאִשָּׁה
84 שֶׁאֵינָה מִיִּנְקָת שִׁיעוֹר שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים כּוֹלֵל אִף אֶת יוֹם הָאִירוֹסִין
85 עֲצֻמָּה. שׁוּב מִקְשָׁה הַגְּמָרָא: וְהָא הָהוּא דְּעֶבֶר סְעוּדָת אִירוֹסִין בְּיוֹם
86 תְּשָׁעִים מִמִּיתָה בֶּעַל הָאִשָּׁה הָרָאשׁוֹן, וְאַפְסִידִיה רַבָּא לְסְעוּדָתֶיהָ
87 בְּכָךְ שֶׁאֲסָר עֲלָיו לֵארוּסָה בְּאוֹתוֹ יוֹם. מִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא: הָיִיא
88 סְעוּדָה, סְעוּדָת נְשׂוּאִין הוּא, וְלֹא אֲסָר רַבָּא בְּיוֹם הַתְּשָׁעִים אֲלָא
89 נִשְׂוֹאִין וְלֹא אִירוֹסִין.
90 מִסִּיקָה הַגְּמָרָא: וְהִלְכָתָא, מִיִּנְקָת צְרִיכָה לְהַמְתִּין עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה
91 חוּדָשׁ מְלָאִים מִיּוֹם לִידַת הוֹלֵד, חוּץ מִיּוֹם שְׁנוּלָד בּו הַתִּינוּק, וְחוּץ
92 מִיּוֹם שְׁנֵתְאָרְסָה בּו. וְכֵן אִשָּׁה שֶׁאֵינָה מִיִּנְקָת צְרִיכָה לְהַמְתִּין
93 מִלְּהִתְאַרֵס וּלְהִנְשֵׂא שְׁלֹשָׁה חֲדָשִׁים מְלָאִים, חוּץ מִיּוֹם שְׁמֵת בּו
94 בֶּעַלָהּ אִו שֶׁנִּתְרַשָּׁה, וְחוּץ מִיּוֹם שְׁנֵתְאָרְסָה בּו.
95 שִׁנְיִו בְּמִשְׁנָתָהּ: רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר כָּל הַנְּשִׁים יִתְאַרְסוּ מִיָּד, חוּץ מִן
96 הָאֵלְמָנָה וְכו'. מִן הַנִּשְׂוֹאִין שֶׁאֲסוּרָה לְהִתְאַרֵס תּוֹךְ שְׁלֹשִׁים יוֹם
97 מִמִּיתָה בֶּעַלָהּ מִשּׁוּם אֲבִילוֹת. הַגְּמָרָא מִקְשָׁה עַל דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי:
98 אִמֵּר רַב חֲסִידָא, הִלָּא יֵשׁ לְהַתִּיר אִירוֹסִין בְּשִׁלְשִׁים יָמִי אֲבִילוֹת מִקָּל
99 וְחוּרָה, וְכֵה מִמָּקוֹם שְׁאִסוּר לְכַבֵּשׁ בּו, בְּשִׁבְעָה שָׁחַל בּו תִּשְׁעָה בָּאב, וְהָא
100 וְאֵף עַל פִּי כֵן מוֹתֵר לִיִּאֲרֵם בּו מִשּׁוּם שֶׁאֵין בְּכָךְ שִׁמְחָה אֲלָא עֲשִׂיתָ
101 מִצְוָה, מָקוֹם שְׁמוֹתֵר לְכַבֵּשׁ בּו, בְּשִׁלְשִׁים יָמִי אֲבִילוֹת, אֵינוֹ דִּין
102 שִׁיחִיָּה מוֹתֵר לִיִּאֲרֵם בּו. מִפְּרִשְׁתָּהּ הַגְּמָרָא: מֵאִי הִיא – מֵה הוּא מְקוֹר
103 אִיסוּר כִּיבוֹס וְהִתֵּר אִירוֹסִין בְּשִׁבְעָה שָׁחַל בּו תִּשְׁעָה בָּאב, דְּתִנְיָן
104 בְּתַעֲנִית (כֹּה), שְׁבַת (שְׁבֻעַ) שְׁחָל תִּשְׁעָה בָּאב לְהוֹיֵת בְּתוֹכָהּ, אִסוּר
105 לְסַפֵּר וּלְכַבֵּשׁ בּו. וּבְחֻמְשִׁי שֶׁבְּשִׁבְעָה זֶה מוֹתֵר לְסַפֵּר וּלְכַבֵּשׁ מִפְּנֵי
106 כְּבוֹד הַשְּׁבַת. וְתִנְיָא בְּבִרְיִיתָא, קוֹדֵם הַזְּמַן הָיָה, הָעַם מְמַעֲמִין
107 בְּעֶשְׂרֵיהֶם מִלִּישָׁא וּמִלִּיתָן – שֶׁלֹּא לְהִרְבוֹת בְּמִשָּׂא וּמוֹתָן, וּמִלְכָּנוֹת
108 בְּנִין שֶׁל שִׁמְחָה, וְלִנְפֻזָּע נְטִיעָה שֶׁל שִׁמְחָה, וְאוֹלָם מִיִּרְסִין בְּשִׁבְעָה
109 זֶה לְפִי שֶׁאֵין בְּכָךְ מִשּׁוּם שִׁמְחָה, אֲכָל לֹא בּוֹנִסִין (וּנְשִׂאִים) בּו אִשָּׁה
110 לְפִי שֶׁישׁ בְּכָךְ מִשּׁוּם שִׁמְחָה. וְאוֹלָם אֵין עוֹשִׂין סְעוּדָת אִירוֹסִין מִשּׁוּם
111 שִׁישׁ בֵּה שִׁמְחָה. וְסָבֵר רַב חֲסִידָא, שֶׁקוֹדֵם הַזְּמַן הָיָה, הוּא שְׁבֻעָה
112 שָׁחַל בּו תִּשְׁעָה בָּאב, וְעֲלָיו שִׁנְיִו שֶׁאֲסוּר בְּכִיבוֹס וּמוֹתֵר בְּאִירוֹסִין,
113 וְאִם כֵּן כָּל שֶׁכֵּן בְּשִׁלְשִׁים יָמִי אֲבִילוֹת יֵשׁ לְהַתִּיר אִירוֹסִין.
114 מִתְרַצֵּת הַגְּמָרָא: כִּי תִנְיָא בְּהָיִיא בְּרִישָׁא שְׁמוֹתֵר לֵארוּס קוֹדֵם הַזְּמַן
115 הַזֶּה, הַכּוּוֹנָה הִיא לְקוֹדֵם דְּקוֹדֵם (תִּנְיָא) – לִימִים שֶׁמֵּרָאשׁ חוּדֵשׁ אֲב
116 עַד לְשִׁבְעָה שָׁחַל בּו תִּשְׁעָה בָּאב, שֶׁאֵף תִּסְפּוֹרָת וְכִיבוֹס מוֹתֵרִים בּו,
117 אֲבָל בְּשִׁבְעָה שָׁחַל בּו תִּשְׁעָה בָּאב גַּם אִירוֹסִין אֲסוּרִים. הַגְּמָרָא
118 דוּחָה תִירוֹץ זֶה: אִמֵּר רַבָּא, וְהִלָּא מִשְׁבֻעָה שְׁהוּא קוֹדֵם דְּקוֹדֵם

המשך ביאור למסכת יבמות ליום ראשון עמ' א

1 תשעה באב נמי יש ללמוד בקל וחומר שמותר לארס בשלשים ימי
2 אבילות. ומה במקום שאסור לישא וליתן מראש חודש אב עד
3 שבוע שחל בו תשעה באב מותר ליארס, כל שכן במקום שמותר
4 לישא וליתן בתוך שלשים ימי אבילות, אינו דין שמותר ליארס
5 בהם.

6 הגמרא מפרשת את דברי רבי יוסי באופן אחר: לא תימא דרבי יוסי
7 אומר כל הנשים יתארו' חוץ מאלמנה, אלא אימא, כל הנשים
8 ינשא' חוץ מאלמנה מן הנישואין, שלא תינשא עד לאחר שלשים
9 יום משום אבילות.

יבמות דף מג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום ראשון) קלא

מתאבלת על בעלה, ומדוע אסר עליה רבי יוסי להנשא בתוך
שלושים יום ממיתתו.
הגמרא חזרת לפרש בדברי רבי יוסי כפירוש הראשון שבתחילת
הסוגיא, שהתיר לכל הנשואות להתארס מיד, מלבד אלמנה מן
הנישואין שאסורה להתארס כל שלושים יום מחמת אבילות. אלא
שהקשה רבא לעיל (ע"א), הלא אם מראש חודש אב עד שבע
שחל בו תשעה באב אסור משא ומתן ואירוסין מותרים, שלשים
ימי אבילות שמוותרים במשא ומתן כל שכן שמוותרים באירוסין.
ועל כך מתרצת הגמרא: מה ששינו בברייתא שמוותר להתארס
מראש חודש אב אינו מוסכם לדברי הכל, אלא מחלוקת תנאי היא
בדבר זה. דתנאי בברייתא אחרת, מראש חודש אב ועד התענית,
העם מנעין מעסקיהן מלישא ומליתן – מלהרבות במשא ומתן,
ומלכנות בנין של שמחה, ולנמנע נטיעה של שמחה, ומליארם,
ומלישא אשה. ושבת (ו-שבע) שחל תשעה באב בתוכה חמורה
יותר, ואסור אף לספר ולכבס בה (ואסור ליארם). ויש אומרים,
שכל החודש (מראש חודש אב) עד התענית אסור לספר ולכבס.
ומעתה יש לומר שאף רבי יוסי סובר בברייתא זו, וכשם שאסר
אירוסין מראש חודש אב כן אסר אותם בשלשים ימי אבילות.
הגמרא מקשה על תירוצו זה: מתקף לה רב אשי, ממיא (מנין) דמה
שאסרה הברייתא ליארם מראש חודש אב כוונתה ליארם ממש,
דלמא רק למיעבד (לעשות) סעודת אירוסין הוא דאסור משום
שיש בה שמחה, הא (אבל) ליארם בלא סעודה שפיר דמי – מותר.
ואם כן שוב חזרת קושיית רבא למקומה, איך אסר רבי יוסי
להתארס בשלשים ימי אבילות, הלא יש להתיר בקל וחומר
מחודש אב. מתרצת הגמרא: אין לפרש שכונת הברייתא היא
לאיסור סעודת אירוסין, משום דאי הכי, מה ששינו בסמוך לכך
שנמנעים או מלישא, וכי באיסור לינשא נמי נפרש שרק למיעבד
סעודת נישואין הוא דאסור, הא לינשא בלא סעודה שפיר דמי –
מותר, והרי לא כן הוא, אלא ודאי שהנישואין עצמם אסורים אף
בלא סעודה, משום שיש בהם שמחה. ואם כן כשם שהאיסור
לישא הוא גם בלא סעודה, אף האיסור ליארס הוא גם בלא
סעודה. ושוב יש לומר שרבי יוסי האוסר ליארס בשלשים ימי
אבילות סובר בברייתא זו.
רב אשי דוחה תירוצו זה: הכי השתא – וכי כך נראה בעיניך עתה
להוכיח מנישואין לאירוסין, בשלמא בנשואין גם בלא סעודה איכא
שמחה, אלא אירוסין בלא סעודה מי (וכי) איכא שמחה. ואם כן
אף ששנתה הברייתא אירוסין ונישואין בסמיכות, עדיין יש לפרש
שאסרה דווקא סעודת אירוסין, אבל נישואין אסרה אף ללא
סעודה.
רב אשי מתרץ באופן אחר את קושיית רבא: אלא אמר רב אשי,
לעולם לדברי הכל מותר ליארס מראש חודש אב, ומכל מקום אין
לדון מכך קל וחומר על שלושים ימי אבילות. משום דשאני אבילות
אשה על בעלה שהיא אבילות חדשה, וחמורה יותר מאבילות ישנה
על חורבן בית המקדש. וכן שאני אבילות על חורבן הבית שהיא
אבילות דרבים של תשעה באב שהיא קלה יותר מאבילות היחיד
של אשה על בעלה. לפיכך סובר רבי יוסי, שאפילו שמוותר ליארס
בחודש אב, מכל מקום בשלשים ימי אבילות על דממת אסור
ליארס.

משנה

ארבעה אחין שהיו נשואין לארבע נשים, ומתו כל ארבעת האחים
בלא בנים, ונפלו נשותיהם לפני שאר אחיהם ליבום, אם רצה
הגדול שבהם לייבם את כולן, הרישות בידו.
מי שתהיה נשוי לנשים נשים, ומת בלא בנים, ונפלו שתי נשותיו לפני
אחיו ליבום, ביאתה או חליצתה של אחת מהן פוסלת את צרתה
מיבום וחליצה, ומותרת היא להינשא לכל אדם מהשוק.

שואלת הגמרא: וכי לית ליה לרבי יוסי דין המתנת שלשה חדשים
כדי להבחין בין בעל ראשון לבעל שני, ומתיר אף לנשואות
להנשא מיד. משיבה הגמרא: אכן לית ליה לרבי יוסי דין המתנת
שלשה חדשים.
הגמרא מפרשת את דברי רבי יוסי באופן אחר: ואיבעית אימא,
לעולם אית ליה לרבי יוסי שנשואות צריכות להמתין שלשה
חדשים, ואימא – וכך יש לפרש דבריו, רבי יוסי אומר, כל ארוסות
גרושות ונשוא מיד ואינן צריכות להמתין שלשה חדשים, שכן אין
בהן חשש שמא התעברו מהראשון, ולא גזר רבי יוסי ארוסה אטו
נשואה. אבל ארוסות אלמנות לא ינשאו כל שלושים יום מפני
האבילות. מקשה הגמרא: אי הכי, דברי רבי יוסי היינו כדברי רבי
יהודה, שהרי גם רבי יהודה מתיר לארוסה להנשא, ואם כן במה
נחלקו. מתרצת הגמרא: איכא בינייהו האם נשואה שנתאלמנה או
נתגרשה מותרת ליארם מיד. רבי יהודה סבר, נשואה מותרת ליארם
מיד, משום שבאירוסין אין לחשוש שמא תתעבר מהשני. ורבי יוסי
סבר נשואה אסורה ליארם עד לאחר שלשה חדשים, שכן גזרו על
האירוסין אטו נישואין, שאם נתיר לה להתארס מיד, תבוא אף
להנשא מיד.
מקשה הגמרא: וכי סבר רבי יוסי שנשואה שנתאלמנה או נתגרשה
אסורה ליארם מיד, ודתנאי בברייתא, רבי יוסי אומר, כל הנשים
יתארוסו מיד לאחר שנתגרשו, חוץ מן האלמנה שאסורה להתארס
מיד מפני האבול (האבילות) על מיתת בעלה, וכן מה הוא זמן
האבול שלה, שלשים יום ממיתת בעלה. וכולן (כל הנשואות) בין
גרושות ובין אלמנות. לא ינשאו עד שיהיו להן (ו-שישהו) שלשה
חדשים ממיתת הבעל או מהגירושין. הרי שגם רבי יוסי מתיר לכל
הגרושות להתארס, ואף לגרושות מן הנישואין, ולא גזר על
אירוסין אטו נישואין, ואם כן במה נחלקו רבי יוסי ורבי יהודה.
מתרצת הגמרא: האי קושיא מאי קושיא היא זו, ואיך מוכח
מהברייתא שמתיר רבי יוסי להתארס גם בגרושות מן הנישואין.
אלימא שמוכח כן ממה דקתני ברישא רבי יוסי אומר, כל הנשים
יתארוסו שמשמע אף נשואות, הלא גם במשנתנו שינו כלשון זה.
ומי אלימא (וכי עדיפה) הברייתא ממתניתין, וכשם דאוקמינא את
המשנה בארוסות גרושות ונשוא מיד, הלא בברייתא נמי יש
לפרש במה ששנתה כל הנשים יתארוסו שכונתה היא שכל
הארוסות הגרושות ונשוא מיד, אבל נשואות לא יתארוסו. אלא
ודאי באת להוכיח מסיפא של הברייתא, שגם בנשואות התיר רבי
יוסי להתארס מיד, דהרי קתני בסיפא, וכולן (כל הנשואות) לא
ינשאו עד שיהיו להן שלשה חדשים, ומשמע שדווקא אינסובי
(להנשא) הוא דלא הותר להן בתוך שלשה חדשים, הא איתרוסי
שפיר דמי – להתארס מותר להן מיד. הגמרא דוחה גם ראייה זו:
אמר רבא, תריין ואימא הכי – כך יש לגרוס בדברי הברייתא, רבי
יוסי אומר כל ארוסות גרושות ונשוא, ולא גזרו עליהן אטו נשואות,
חוץ מן האלמנה שאסורה להנשא מפני האבול, וכן מה אבול שלה,
שלשים יום. ונשואות אף לא יתארוסו, עד שיהא להן שלשה חדשים,
שכן לשיטת רבי יוסי גזרו על האירוסין אטו נישואין. ואין לגרוס
בסיפא 'כולן לא ינשאו', אלא 'כולן לא יתארוסו'.
הגמרא דוחה פירוש זה בדברי רבי יוסי: איך אסר רבי יוסי על
האלמנה מן האירוסין להנשא מפני אבילות, וכי אלמנה מן
האירוסין מי אית לה אבול – האם היא חייבת להתאבל על בעלה.
והתני רבי חייא בר אמי, מי שמתה אשתו בעודה ארוסה לו, לא
אונן (מתאבל) עליה. ואינו נאסר באבילות קדשים ביום מיתתה,
ולא מיטמא לה – ואם הוא כהן אסור לו להיטמאות לה. וכן היא
(הארוסה) שמת בעלה, לא אוננת עליו ואינה נאסרת באבילות
קדשים ביום מיתתה, ולא מיטמאה לו – ואינה חייבת להתעסק
בקבורתה. וכן ארוסתו שמתה אינו יורשה. ואולם אם מת הוא
בחייה הרי היא גזקה את כתובתה מנכסיו. הרי שאין ארוסה